

óráig van a Falk Miksa-utca 9. sz. alatti tengerész-laktanyában. A felvidékről menekültek jelentkezzenek a nemzetközi Vörös Hadseregbe! Jelentkezni lehet I. Vár, Lovarda-utca 1. szám alatt, délelőtt 9—2 óráig. Gábor, politikai megbeszölt.

Megszervezték a gyárak munkásszázadait.

A Vörös Hadsereg kiegészítésül egyes gyárak munkásait szakaszokba, zászlóaljakra tömörítik, felfegyverzik és kiképezik, munkásszázadokat szerveznek a proletárruralom teljes megerősítésére. A Kormányzótanács határozatának megfelelően a népbiztosok kedden délelőtt kimentek a gyárakba, ahol megszervezték és megalakították a munkásszázadokat. A gyárak munkásai ülést tartottak, amelyeken a népbiztosok rámutattak a munkásszázadok felállításának szükségességére. A Ganz-Danubius-gyárban *Hevensi Gyula* népbiztos, az Első Magyar Csavargyárban *Szamuelyi Tibor* népbiztos, a Láng-gépgyárban *Pogány József* népbiztos, a Schlick-Nicholson-gyárban *Haubrich József* népbiztos, a Vulkan-gépgyárban *Bikosi Mátyas* népbiztos, az Első Magyar Gazdasági Gépgyárban *Garbai Sándor* népbiztos, a Wörner J. gépgyárban *Landler Jenő* népbiztos, a Ganz-villanygyárban *Kelen József* népbiztos, a Ganz vaggongyárban *Kun Béla* népbiztos, a Fegyvergyárban *Kondor Bernát* népbiztos, a dr. Lipták-gyárban *Fiedler Rezső* népbiztos, a Röck István gépgyárban *Bohányi Dezső* népbiztos, a Hoffherr és Schranz gyárban *Vántus Károly* népbiztos, a Teudloff és Dittlich-gyárban *Vágó Béla* népbiztos, a Lámpagyárban *Dovcsák Antal* népbiztos, a Csepeli löszgyárban *Böhm Vilmos* népbiztos, az Albertfalvai repülőgyárban *Szántó Béla* népbiztos, az Óbudai hajógyárban *Kalmár Henrik* népbiztos tartottak előadást.

Ezután az egybegyűlt munkásszázadok javaslattal fogadott el, amely így hangzik:

„A gyár munkásszája 1919. ápr. 8-án megtartott gyári munkásszázadon egyhangú lelkesedéssel elhatározza, hogy megalakítja a budapesti tartalék-munkáshadsereg gyári osztagait. A gyárak kötelességévé teszi minden katonaviselt, gyárban dolgozó, egészséges elvtársnak, hogy haladéktalanul jelentkezzen a munkáshadseregbe való belépés céljából. A gyűlés biztosítja a Forradalmi Kormányzótanácsot, hogy a gyár munkásszája mindenkor kész a proletárruralom vívmányait minden néven nevezendő támadással szemben fegyverrel kezében megvédeni.”

Az első szovjetválasztás. Félmillió proletár szavazott le Budapesten.

Emlékszünk még a régi választásokra? A zászló tömegekre, amelyek más-más jelöltet eltek és a házereszek alól egymással nyelveltek. A zsufolt kocsimákra, a rekedt kortesekre, a robogó kocsikra és automobilkokra, amelyek után zászlók usztak a szélben. A tümédek csendőrré és katonára, aki a választás rendjére vigyázott, az elkerített térségekre, amelyekben a fölhatók a különböző párti választók megválasztolt nyáját örítették. A vad szenvedélyekre, amelyeknek a tüzet az osztályellentét, vagy a nemzetiségi különbség fűtötte, a botrányokra, a sortűzekre, a megvesztegetésekre, a hivatalnokok terrorjára és mindarra, a kevéssé gusztusos és tetszetős dologra, mely a régi Magyarország parlamentjének megszületését kísérte. Az osztályállam urai azt mondták, hogy ezekből a választásokból születik meg a népakarat, az azonban, aki egyetlen egy választást közelről látott, tisztában lehetett azzal, hogy abból a szennyből és abból a piszokból, mely ezeket a választásokat kísérte, nem a népakarat született meg, hanem a nép intézményes elnyomása, nem jog a közhatalom gyakorlására, csak ürügye a demokrácia hazug frázisaiba burkolt osztályellenyomásnak.

Hétfőn ismét választott az ország népe. Egy napra szünetelt minden munka, a dolgozók tömegei az urnák elé járultak. Ha valami, akkor ez a választási nap szemléltető bizonyossága volt annak, mennyire megváltozott a világ körülöttünk. A régi rendszer szerint éppen a dolgozók, a proletárok voltak kizárva az állampolgári jogok gyakorlásától, most pedig csak azokat engedték az urnákhoz, akik beigazolták azt, hogy hasznos és produktív munkát végeznek.

És még egy újság: az a forradalom, mely felszabadította a dolgozó férfiakat, felszabadította az elnyomott nőket is: asszonyok, dolgozó nők először gyakorolták politikai jogokat.

Budapest külső képén nem sokat változtott a választási nap. A proletárruralom nem csinál a maga választásaiból hetedhétországra szóló parádét. Az emberek szívükben hordozták az ünnepet akkor, amikor először jelentek meg az urnák előtt.

Csak a kijelölt szavazóhelyek környékén mutatkozott élénkebb élet. Különösen azokban a városrészekben, amelyekben munkástömegek laktak. Ez volt az első választás Budapesten, melynek a súlypontja a külterületekre esett, a tömeglakás-dzsungelekre, ahova a polgári társadalom rendszere a dolgozó munkásszágot kiszorította. A választás mindenütt a legnagyobb rendben folyt le, fél millió ember úgy szavazott le Budapesten, hogy a város nyugodtan folytatta egy munkátlan nap esendős életét... Ez a szürke eseménytelenség a mai első proletárválasztás legnagyobb eseménye és legszebb sikere...

Ez a nagy rend elsősorban a választás kitűnő szervezésének köszönhető. A választást megelőző napokban a központi városrészre táncstermében folyt le az az óriási munka, melylyel a választások technikai keresztülvitele járt. Büchler József, Hirosik János, Farkas István és Szakasits Árpád elvtársak állottak az élén a központi bizottság irányító munkájának. A választás napján pedig nagy érdemük volt a rend fenntartásában a ház bizalmi férfiaknak, akik a legtöbb háznál beszédeket mondtak, a szovjetválasztmány jelentőségét magyarázták s tudatták a ház lakóival, pontosan hány órákor indulnak el egy csoportban az illetékes listabizottság elé. Így oldották meg a rend kérdését. Senkinek sem kellett órákon át várakoznia, amíg sor került rá, a szavazatszedő bizottságok már tudták, hogy mely órában kik érkeznek.

A külső városrészek.

A választás napján legélénkebb és legmozgalmasabb a tizedik kerület és az ötödik kerület külső része volt. A Váci-ut elején a gyárak munkástömegei vörös zászlók alatt vonultak a szavazóhelyiségek elé, a zenekarok felváltva játszották az Internacionálét és a munkáshimnuszot. A választási menetek festői képe egymásután bontakozott ki a hosszú egyenes útvonalon. A ház-bizalmiférfiak és más lelkes férfiak vezetése alatt a proletártömegek ezrei és ezrei vonultak föl piros arccal, piros kokárdával és piros zászlóval a választási helyiségek elé. Az ünneplő proletárok hangulatát fokozták az itt-ott jelentkező alkalmi szónokok, akiket a nép a legnagyobb figyelemmel hallgatott.

Nem volt semmi tolongás a szavazóhelyiségek előtt, — bár különböző részekből jöttek a választók ezrei. Mindenki békésen és türelmesen várakozott a ház-bizalmiférfiaknak okos, higgadt figyelmeztetésére. Az egyik házból a ház-bizalmiférfiak vezetése alatt büszkén és boldogan mentek egy csoportba a háztartási alkalmazottak. A bizalmiférfi a háboruban aktív százados volt, aki előtt glóriába kellett állnia az imperialisztá hadsereg minden katonájának.

A tizedik kerület a választás napján olyan, mint valami vidéki városka vasárnap délelőtt. Az utcákon békés csoportok tárgyalják az eseményeket és a kis, gyepes udvarokon indulásra készen állnak a háziak, mintha a templomba igyekeznének. Ez a munkáskerület fokozottan érzi a nap ünnepi jelentőségét...

A Tisztviselőtelep apró házaiba bekocogtatnak az utca bizalmi férfiai:

— Elvtársak, indulunk!

Azután mennek: a Szabóky-utca, a Csallád-utca, Delej-utca külön-külön apró sereggel huz az Elnökutcai iskola felé, hogy éljen proletárjogával. A szavazók közt feltűnően sok a nő, de ők is, bár újság a számukra ez a politikai aktus, nagyon komolyan veszik a dolgot. Az iskola tornatermében szedik a szavazatokat, egyszerűen, minden nagyképiuskodás, fölösleges zaklatás nélkül.

Köbánya is iskolákban szavaz. A Szent-László-terem a templomtól jobbra áll az iskola, balra a kerületi előljáróság. Az emberek mennek a szavazóhelyiség felé és oldalt pisolnak a másik épületre, amely eddig csak boszuságukra volt.

— Eddig idejártunk, — mondja egy öreg néni — hordtuk az adót, nyeltük a gorombaságot és kaptunk két garas segítséget, biztos, hogy most jobb lesz — és nagy bizakodással belép az iskola kapuján.

Egy proletárcsalád a kapu előtt ver tábort. Velök volt a kecskéjük is.

— Otthon nem maradt, aki őrizze — mondják — de meg dolga is lesz a kecskének a szavazásnál.

Ugy is lett. Dél felé megfejték és a gyerekek megebédelték a tejből.

Benn a ziskolába napró nebulóknak való padocskákban gubbasztanak az elvtársak. Né-

melyeknek szörnyű gond, hogy hova rakja hosszú lábait. De azért buzgón nézegetik, tanulmányozzák a listát, törölnek, új nevet írnak, táncszokznak, mielőtt szavaznának.

A Kápolna-téri iskola körül gyerekek éltek a proletárdiktatúrát. Bent a hideg tornateremben szép rendben folyik a szavazás. A szavazatszedők asztalához közel két rozszant ágy szégyenkezik. Irgalomból állíthatták a fületlen terembe, hogy egy utcára dobott proletárcsaládnak legyen legalább valamelyest védő hajléka. Az egyik szavazó hosszan, elgondolkozva nézi a két kopott nyoszolyát, azután határozott lépéssel toppan a szavazatszedők elé és erélyes mozdulattal átadja a szavazatát. A szemével odavág az ágyak felé:

— Hogy az ilyesmi a jövőben ne történhessék...

A VII. kerületben, amely egyike a főváros legnagyobb választókerületeinek, tizenkilenc listahivatalban, háromszáz jelöltre adták le szavazataikat a mindkét nembeli proletárok. A proletármozgalmak számos jeles vezérének a neve díszíti ezt a listát. A kerület külső részeiben már reggel hét órákor talpon volt az utca. Az egyes listahivatalok előtt olyan csoportosulás volt, mint az elmúlt idők képviselőválasztásainál a választási irodák előtt. Végül is az emberek szépen sorba álltak és mint a mészárszékek és gyümölcsárúsító bódék előtt, négyes sorok támadtak és a szavazók így vártak szép türelemmel arra, amíg sor került rájuk.

A hetedik kerület belső részein is élénk a választási mozgalom. A Nagydífa-utcai listahivatalban nagy feltűnést keltett egy csinos, magas török katona. Hatalmas prémsüvege kiválik a puha kalapok közül. Szavazni jött. Sebesülten került Budapestre és itt maradt. Amint elmondta, már nem egyedül tér haza Törökországra. És most eljött szavazni. Az apja híres szocialista volt. Ali Mehmednek hívják.

A Wesselényi-utcai iskolában egy közeli ház lakói zászló alatt együttesen jönnek szavazni.

— Éljen a proletárdiktatura, — hangzik kórusban.

Azután a megható jelenetek egész sora következik. Vakok vezettetik magukat a szavazóasztal elé. Az egyik idegesen szól rá a kísérő gyermekre:

— Add ide a listát, én akarom odaadni. Utánuk egy sereg asszony lép a szobába. Valamennyi karján pólyásbaba. Nem merték otthon hagyni, hát hozták magukkal. Az egyik pöttöm proletár rettenetesen acsarkodik.

— Miért sir az a gyermek? — kérde aggodalmasan az egyik szavazatszedő nő.

— Éhes szegény, — mondja az anya.

— Hát szoptassa meg, az Istenért.

Pár perc múlva már vidám dünyögéssel reggelizik a miniatűr elvtárs.

A legnagyobb élénkség határozottan a Dob-utcában volt. Az elsőemeleti folyosón zsufolva állnak a szavazók. Egy nevet kiáltanak időnkint. A folyosó egyik végétől a másikig zug a kiáltás:

— Törölni, törölni, bürszoa, tévedésből került az elvtársak közé.

A megállapítás hivatalos. Gyorsan működni kezdenek a ceruzák, szorgalmasan korrigálják a listát.

Az „előkelő” városrészek.

A város belső részeiben: a Belvárosban, a Lipótvárosban legkevésbé változtatott az utcák képén a választási mozgalom. A Szent István-téri iskolában, szemben a Bazilikával, a nagytöke városnegyedének szívében szavazott a belső Lipótváros proletárszája. Köröskörül emelkednek a gazdagok pazar palotái, itt laknak a töké nagyhatalmasságai, a nagykereskedők, bankárok, nagytőkés vállalkozók és a munkanélküli meggazdagodás többi kiváltságosai. A ragyogó tavaszi hétfő nem az ő ünnepük volt, hanem a dolgozóké, a jogokból eddig kitagadottaké. Lelkesen, vidáman jöttek ünnepelni a szabadságot, az emberi jogot a régi világ elnyomottjai, a gyárak, műhelyek, hivatalok, dolgozó napszamosai.

A Szemere-utcai iskolában, ahol két hivatal is működött több bizottsággal, egész délutánig nagy tömegek ostromolták a szavazóhelyiségeket, ebben a városrészben ugyanis igen sok szervezett közalkalmazott és szocialista fej munkás lakik. Akinek nem volt rendben a választási jogosultsága, annak a központi bizottsághoz kellett mennie, igazolványát lebélyegeztetni. A Lipótvárosi Társaskör volt helyiségeiben működött ez a bizottság. Az egykor hirhedt kártyabarlang zöld asztalainál, ahol esténként könnyen keresett százezrek cseréltek gazdát, most kérges tenyerű munkások irányították egy egész kerület választását. Abban a helyiségben, ahol hivatalos hamiskártyások és elszánt kalandorok fosztogatták a polgári balekokat és kiskorú sik-